

»Izkušnje s sosedi«

Sodelujejo: **v sredo, 26. 2. ob 19. uri**
dr. Kristijan Schellander (AVA leas Ljubljana),
v sredo, 19. 3. ob 19. uri
dr. Wolfgang Kulterer, dir. Hypo Celovec,
v sredo, 16. 4. ob 19. uri
inž. Vlado Indjić-Sušanj, import-export Zagreb

vselej v Evropski hiši, Reitschulgasse 4.

Zasuk v slovenski vladni koaliciji - sredinskodesna!

ZAVRNITEV prvega predloga vlade mandatarja Janeza Drnovška je bil pravzaprav šokanten za vse stranke, tako za tedaj koalicijsko levosredinske kot tudi za t. i. opozicijske »pomladne«. Rezultat glasanja 45:45 ni za Drnovška obetal nič dobrega tudi v ponovljenem predlogu vladnega kabineta, katerega je moral predložiti v 14 dneh.

V slovenskem strankarskem in političnem življenju je bilo že dalj časa slutiti, da »pomladne stranke« notranje vendarle kljub po volitvah podpisanemu sporazumu niso tako trdne. Medtem ko sta Peterle (SKD) in Janša (SDSS) vztrajno zatrjevala, da njuni stranki ne bosta sodelovali z Drnovškovo liberalno demokracijo, se prvak Slovenske ljudske stranke Mar-

jan Podobnik temu ni nikoli jasno odrekel. Delno pripravljenost te stranke, ki v desnem spektru stoji na levi, je izkoristil Drnovšek. Pogajanja so bila trda, zmagovalac iz njih je verjetno Podobnik, saj je moral Drnovšek v svoj vladni program sprejeti kar precej njegovih zahtev. Toda koalicijska pogodba je podpisana. Podpredsednik vlade bo Podobnik, njegova naloga pa bo usklajevanje državotvornih resorjev. Vlada bo imela 19 ministrov, od tega jih brez premiera deset zasedajo liberalni demokrati, devet pa ljudska stranka. Eno mesto so prihranili za ministra iz vrst demokratične stranke upokojencev, ki jo v koaliciji nujno potrebujejo za večinsko podporo v parlamentu.

Reakcije vodij preostalih

strank »slovenske pomladi« so bile po pričakovanjih tipične. Za obe je ljudska stranka izdajalska, Podobnik pa nezanesljiv vladni partner. Glede na to, da je ob tem sestavljanju vlade prejšnjo že podpisano koalicijsko pogodbo z Združeno listo socialnih demokratov in Slovensko nacionalno stranko razdril tudi Drnovšek, pa je Peterle celo izjavil, da bosta vlado vodila dva nezanesljiva človeka, in da take vlade krščanski demokrati ne morejo podpreti. Podobne reakcije prihajajo tudi iz Janševe socialdemokracije. Užaljena je tudi izigrana Združena lista, ki se umika v konstruktivno opozicijo. Drnovšek ima sicer relativno podporo v parlamentu, vladati pa mu ne bo lahko.

Jože Rovšek

Režiser in plesalec Zdravko Haderlap bo predstavil občinstvu svoj pogled na svet z uporabo teksta Franza Xaverja Kroetza »Odstrel« (prevod Borut Trekman). Več o tem preberite na strani 5.

Gospodarska anketa

PRETEKLI torek je deželno vodstvo avstrijske sindikalne zveze (ÖGB) opravilo anketo na perečo temo »Kako ustvariti nova delovna mesta« v krizni fazi, v kateri se nahaja avstrijsko gospodarstvo, še posebej pa koroško. Trenutno je v Avstriji nad 300.000 ljudi brez dela, kar je nov rekord. Predsednik Sindikalne zveze Adam Unterrieder je med drugim dejal, da so se pogoji v gospodarstvu po pristopu Avstrije k EU bistveno spremenili. Odločilnega pomena za bodoče pa je, da se od številnih konceptov, ki so jih izdelali razna podjetja, iniciative in gospodarski strokovnjaki, končno realizirajo vsi tisti, ki so gospodarsko smiselni in učinkoviti. Strokovnjak za gospodarska vprašanja pri DZ Franz Sonn-

berger je zelo kritično orisal gospodarski položaj Koroške. Ugotavljal je, da si kapital išče regije in industrijska področja (mesta), ki obetajo najvišje dobičke. Posledice tega prostega pretakanja kapitala so, da so na Koroškem v veliki nevarnosti številna industrijska delovna mesta. V zadnjih letih se je število stečajev dramatično povečalo, število delovnih mest v industriji pa nenehno pada. Napovedi za turizem pa niso nič kaj rožnate. Sonnberger vidi pot iz krize v medregionalnem sodelovanju, izvozni ofenzivi, izboljšanju infrastrukture, razdelitvi dela na več oseb, fleksibilizaciji delovnega časa, povezane z znižanjem le-tega, in v ustvarjanju kapitalnega fonda za podporo ljudem, ki nameravajo ustanoviti podjetje.

PODPISNA AFERA

Wedeniga izključili iz SPÖ

V torek je deželno vodstvo koroških socialdemokratov po večurni razpravi izključilo iz stranke dolgoletnega člana in okrajnega predsednika SP Celovec-dežela Dietmarja Wedeniga. Deželni poslanec in član zveznega sveta Wedenig je bil, kot smo že poročali, involviran v podpisno afero, ki je močno odjeknila po vsej Avstriji. Medtem ko so vsi trije poslanci (Ambrozy, Koschitz, Rohr) pod pritiskom javnosti privolili v odstop, pa je Wedenig svoj odstop preklical v zadnji minuti. Predsednik stranke Michael Ausserwinkler je na tiskovni konferenci dejal, da je bila za ta ukrep odločilna »vzajemna odgovornost, ki ima v politiki poseben pomen«. Wedenig osebno se počuti kot »žrtev te afere«, je dal vedeti preko telefaksa.

Takoj po izključitvi pa je klubski predsednik svobodnja-

kov Martin Strutz, ki je to afero spravil na beli dan, ponudil Wedenigu pomoč in sodelovanje. Wedenig, ki je po poklicu učitelj in direktor ljudske šole v občini Štalenska gora, je takorekoč prvi »divji poslanec« v zgodovini koroškega deželnega zbora. Državno tožilstvo bo po predaji odstopnih podpisov začelo s preiskavo proti tem štirim poslancem, imuniteto pa namerava oddati tudi Wedenig. Kako dolgo bo ostal v funkciji divjega poslanca, še ni znano.

Nasledniki

Strankino vodstvo SP je tudi soglasno sprejelo naslednike odstopljenih poslancev. Ti so: Peter Kaiser za Celovec, Hilde Schaumberger za okraj Beljak in Karl Markut za volilno okrožje Koroška-vzhod. Novi klubski predsednik SP pa naj bi postal Herbert Schiller.

M. Š.

Občina Celovec pred volitvami

Leopold Guggenberger po volitvah v marcu ne bo več celovški župan, bitka za njegov stolček je v polnem zamahu. Zanj se potegujejo socialdemokrat Sigbert Metelko, Harald Scheucher (ÖVP) in avstrijski poslanec v EU Klaus Lukas. Medtem ko Lukas ne pripisuje veliko možnosti, ker da mu je največja ovira ravno ta dvojna služba, pa domnevajo socialisti pakt med svobodnjaki in ljudsko stranko v prid Scheucherju.

Na zadnji seji mestnega sveta je Metelko zahteval od Guggenbergerja finančno poročilo, ta pa ga je zavrnil, da so oddelki že dali svoja stališča na finančno kontrolno službo. Metelko je ostro kritiziral tako ravnanje in da se ne strinja s takim razumevanjem predpisov. V volilni kampanji Metelku namreč očitajo, da je zamolčal finančno stanje, o njem pa da ne more govoriti, če ga ne pozna. Še enkrat je zahteval vpogled v poročilo, župan pa je

izjavil, da bo to uredil njegov naslednik.

V drugih točkah seje so razpravljali o tem, da bi v Celovcu lahko potekal od 4. do 6. aprila Daviscup med Avstrijo in Hrvaško, mesto bi za to namenilo milijon šilingov, zvezdi cupa pa bi bila Muster in Ivanišević. Leta 1988 pa bi lahko bile v Celovcu svetovne igre medicincev.

Ustanovili so še fond za hitro finančno pomoč do 10.000 šil., na smučišču Schleppe pa naj bi nastal nov smučarski center.

Teatr brez ... koreografsko gledališče Zdravka Haderlapa

vabi na uprizoritve
FRANZ XAVER KROETZ

»Odstrel«

v kulturnem domu
v Šentprimozu
v četrtek, 27. 2.,
v petek, 28. 2.,
ter v soboto, 1. 3. 1997,
vselej ob 20. uri

Prisrčno vabljeni

Studiobühne Beljak vabi na predstavo

FELIXA MITTERERJA

»Zdrahe v božji hiši«

(režija Marjan Bevč) Nastopa Teatr brez ...

v slovenščini v četrtek,
20. 2. 1997, ob 20. uri

v nemščini v petek,
21. 2. ob 10.30 in ob 20. uri.

ČEPRAV pri koroški socialdemokratski stranki vneto zatrjujejo, da jim nedavna podpisna afera »ne bo škodovala« pri volitvah, ker da so verodostojno pokazali pripravljenost za konsekvence, je strah več kot očiten. Nezadržno drsenje števil pri volitvah vseh vrst navzdol spravlja v obup, kaj narediti, da se trend ustavi?

Dejstvo je, da doslej še nihče ni odkril prave žavbe proti Haiderjevemu populizmu, pa čeprav tudi pri SPÖ ne manjka spretnih in tudi ne populističnih politikov. Problem je očitno drugje in prav bi bilo, da bi se ga malo bolj zavedali vsi, ki nemočno gledajo na »lovca na podgane«. Vsako leto manjša socialna varnost, vedno dražji in težji pogoji za študirajočo mladino, brezposelnost, ki iz meseca v mesec dosega nove povojne rekorde, sindikati, ki se morajo ukloniti diktatu industrialcev, 35-urni delovni teden je samo še relikv predzgodovinskih sanjarjenj. Priškrniti ljudi malo pri zdravstvu, malo pri brezplačnih voznjajah, malo pri knjigah, pa iz malega zraste veliko, posebno za družinski proračun. Na kratko: življenjski standard hitro in krepko upada, prebivalstvo ježno, negotovo, razburjeno.

Jasno je, da se posameznik skuša upreti, to pa najraje

KOMENTAR

Sonja Wakounig

stori ob volitvah. Socialno ogrožena masa pa rada oz. najraje sledi tistim, ki jim veliko obljublja: verjeti je lažje kot zganjati kakšno revolucijo.

Volitve in škandali

jo. Bognedaj da bi kaj tvegali, morda bi izgubili še tisto, kar nam ostane!

Pri vsem tem pa se poslanci in drugi politiki silno trudijo: v uredništvo prihaja vsaj dan na kupe faksov z najrazličnejšimi izjavami, »da je teba kaj storiti proti brezposelnosti«. Zastopniki kapitala prav tako modro zatrjujejo, da prav njihove zahteve garantirajo vsaj obstoječa delovna mesta (!). Na eno odprto delovno mesto pride na Koroškem več kot 24 takih, ki iščejo delo.

Krški škof pa je v stilu nastavljanja lic za klofute izjavil, naj ljudje »kljub nezadovoljstvu v naši družbi ne spregledajo, kar je pozitivnega«.

Od tolažb in umetnega dviganja morale (»slaba ekonomska situacija je tudi šansa zaboljšanja«) se ne bo dalo živeti. Najhujša je brezizhodnost posebno za mladino in generacijski konflikt se zaostrojuje (»stari nam jemljejo prostor«, »previsoke penzije« itd.).

Ljudje bodo hoteli »nekaj drugega«. Če bo to povezano tudi s »koga drugega«, bodo pokazali na volitvah, tudi na občinskih. Na vsak način je ljudska masa v kriznih časih

dovzetna za demagoge in nič drugačna, kot se je izkazala skozi tisočletno zgodovino.

Revščina grozi ne le posameznikom, nevarnost obstaja, da bo zdrknil pod osnovni standard velik del prebivalstva. In to je tisti pravi škandal.

Ali so štirje poslanci do konca svoje mandatne dobe na svojih stolčkih ali ne, res ni pomembno. Pravi škandali se kažejo v statistikah, te pa ne povzročajo kaj dosti več kot nekaj časopisnih člankov in faksov za medije.

UMOR NA JUŽNEM TIROLSKEM

Ozadja zavita v tančico špekulacij

Južno Tirolsko je pretresel umor, čigar ozadja, politična in zasebna, so še docela v temi. V ponedeljek je italijanska policija za politične zadeve Dingos v Boznu odkrila truplo 37-letnega deželnozborskega poslanca Christiana Waldnerja, potem ko je njegov osebni referent alarmiral varnostne oblasti. Doslej neznani storilci so mladega politika ubili s štirimi strelji v glavo. Waldner bi v nedeljo moral sodelovati na kongresu secesionistične Severne lige (Lega nord), a je po mnenju varnostnih organov takrat že bil med pokojniki.

Waldner je sodil med najbolj pisane južnotirolske politike.

Kot sijajen retorik in politična glava je postal predsednik mlade južnotirolske ljudske stranke (SVP), ki pa ga je zaradi preočitnega zagovarjanja združitve Južne Tirolske z Avstrijo izključila. Zatem se je obrnil k Haiderju in z njegovo pomočjo ustanovil južnotirolsko vejo svobodnjakov. Pri zadnjih deželnozborskih volitvah je na mah dobil dva mandata, a že po nekaj mesecih so ga svobodnjaki zaradi škodljivega zadržanja izključili iz stranke. Odtlej je kot divji poslanec navezoval stike s Severno ligo. Waldner je imel tudi dobre stike z italijansko policijo.

F. Wakounig

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec in SPD »Rož« v Šentjakobu v Rožu

vabijo na

19. ZIMSKI POHOD »ARIHOVA PEČ« '97

v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo

v nedeljo, 2. marca 1997

s pričetkom ob 9. uri

(odhod na koč med 9. in 12. uro)

Zbiranje pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu

Dovoz in parkirni prostor: Iz Šentjakoba v Rožu vodi označena pot proti Področji/Rosenbach do starta na Čemernici; za avtobuse priporočamo dovoz preko karavanškega predora po izvoznici za Šentjakob in nadalje v smer Kot/Winkl, Hodnina/Kanin. Parkirišča so zagotovljena. Udeležencem iz Slovenije, ki dospejo skozi predor, ni treba imeti oz. kupiti vinjete za avtocesto!

VOBČINAH GLOBASNICA, BISTRICA IN PLIBERK: V DOBI RIMSKO – galskih vojn za časa imperatorja Cezarja (to se je dogajalo pred Kristusovim rojstvom oz. našim štetjem) je reka Rubikon bila tista usodna črta, katere prekoračitev bi in tudi je zrušila takratno vojaško in politično ravnovesje v prid Rimljanov in v škodo Galijcev.

Ti časi so dolgo za nami, spomin nanje pa je živ, med drugim je upor Galijcev proti rimskim legijam dobil svoj sodobni literarni spomenik prav v znani risanki o Asteriksu in Obeliksi in psičku Idefiksu. V tej risanki vselej zmagajo Galijci, resnica pa je bila drugačna: Cezar je pogazil Galijo in jo podjarmil.

Na asterikovsko-galijske razmere in Rubikon danes v koroški politiki spominja prav boj proti velekalanu. Nekaj komun se zoperstavlja priključitvi na velekalan, ki je dejansko finančno žrelo brez dna, simbolično pa predstavlja reko Rubikon. Ključno vprašanje je, kdo bo popustil oz. moral kloniti v zadevi kanala, ali drugače rečeno: kdo bo moral prekoračiti Rubikon, po domače velekalan?

Ali bojo to dežela in gradbeni lobi, ali pa bojo morale kloniti občine Globasnica, Bistrica in Pliberk?

Velekanal – finančno žrelo

Po sklepu oblasti naj bi omejenjene občine bile priključene na velekalan, ki bi prepredel

V. OBČINAH GLOBASNICA, BISTRICA IN PLIBERK:

Kanal kot Rubikon komunalne politike

Podjuno in čigar očiščene odplake naj bi odtekale v Dravo. Najkasneje pri pogledu na stroške se je ljudem zameglilo pred očmi, obenem pa se je v njih zbudil uporniški duh. Za pliberško občino je znašal predračun za gradnjo velekanela 300 milijonov šilingov, za Bistrico in Globasnico pa po 150 milijonov. Za te strukturno in gospodarsko slabotne občine vsekakor prav grozljive številke. Vrh tega bi vsako gospodinjstvo moralo plačati za enoto 100 m² stanovanjske površine 35.000 šilingov priključitvene pristojbine, pri čemer pa mesečne dajatve za vodo in za uporabo velekanela še niso vračunane. Gostilne bi morale plačevati priključek po številu stolov (v Dobrli vasi, kjer so že morali ugrizniti v kislno jabolko, naj bi ena gostilna plačala skoraj 2 milijona šilingov za priključek na kanal in letno nad pol milijona šilingov za uporabo). Vse te vsote, ki ogrožajo existenco ljudi, pa bi občine seveda naprtili občanom, kajti za gradnjo kanala bi morale pri bankah morale najeti drage kredite. Dežela in zveza bi nosili samo del stroškov.

Tako ni čudno, da je kanal takoj postal najbolj vroča politična tema v Podjuni že dolgo pred občinskimi volitvami, kot reakcija na grozeči velekalan

so nastale občanske pobude. V Globasnici je Bernard Sadovnik, podžupan EL, stopil na čelo občanske pobude, na Bistrici sta se izcimili dve smeri: Pepej Potočnik, občinski odbornik JUL je proti vsakršnemu kanalu, EL s podžupanom Andrejem Wakounigom na čelu pa je prepričala ostale frakcije, da so glasovale proti velekalanu in za manjše enote, podobno kot jih zahteva globaška občanska pobuda. V Pliberku je prav tako EL nastopila proti velekalanu in na njeno pobudo je občinski svet na zadnji občinski seji sprejel sklep, v katerem ne zavrača le velekanela, ampak v bistvu zahteva od dežele, da to vprašanje temeljito premisli.

Kanal – volilna tematika

Jasno, da je v teh občinah postal kanal tudi vodilna volilna tematika, ker v bistvu tudi najbolj žuli ljudi. Pri tem je še vsem dobro v spominu prav boroveljski razplet leta 1985, ko je tamkajšnja protikanalska občanska pobuda FBI (Ferlacher Bürgerinitiative) na mah dobila šest mandatov in s tem dva sedeža v mestnem svetu. Samo, FBI tega kapitala ni znala vnovčiti, pozabila je na ostale komunalne probleme in je pri zadnjih volitvah zdrsnila

na dva sedeža v občinskem odboru, tokrat pa niti ne bo več kandidirala.

Globaška EL je kanal napravila za glavno vprašanje, kar se med drugim odraža v plakatu, ko podžupan Bernard Sadovnik s pogledom skozi kanalsko cev sugerira ljudem, da velekalan ne bo. Globašani so vrhu tega predložili študijo, ki dokazuje, da je velekalan docela odveč. Kot alternativo nudijo manjše enote v obliki zadrug, ki bi bile vsaj za tretjino cenejše in vrhu tega pregledne. Ostale stranke, kot socialdemokrati in BÜL (Bürgerliste), ki je alijsa med ljudsko stranko in svobodnjaki, skušajo skočiti na protikanalski voz. Pri tem pa najbolj bode v oči kapitulacija VP pred svobodnjaki, ki že imajo glavno besedo v BÜL, čeprav je glavni kandidat Simon Harrich od VP. Glavni cilj BÜL pa je očitno preprečiti, da bi Bernard Sadovnik kot kandidat EL postal župan. Socialistični kandidat za župana je Paul Robnik.

Na Bistrici kandidira poleg socialdemokratov, EL in JuL še skupna favpejevsko-svobodnjaška lista, ki jo poleg kapitulacije VP še druži protislovenska nastrojenost. Za mesto župana se bojo potegovali Janko Pajank (SP), Andrej Wakounig (EL), Pepej Potoschnig (JuL) in Flödl (VPFP).

Tudi na Bistrici je kanal v ospredju. JuL ga sploh odklanja kot nepotrebnega, EL in ostale frakcije pa se nagibajo h globaškim variantam, kot so vaše zadruge za čiščenje odplak ali pa samostojen kanal za občino. Seveda so poleg tega še gospodarski razvoj in obmejno sodelovanje važne teme, enakopravnost jezikov in kultur pa je posebej pri srcu Enotni listi, deloma pa tudi JuL.

V Pliberku tik pred volitvami vsi jadrano na protikanalskem valu. Vselej ni bilo tako. Predvsem VP se je le stežka odločila proti kanalu. Drugače pa EL, ki ni poznala pardona in je od vsega začetka zagovarjala manjše in pregledne ter predvsem cenejše enote. Med točkami delovnih programov frakcij izstopa še predvsem zavzemanje za ohranitev ljudskih šol v Vogrčah in na Komeljnu, izgradnja kolesarske poti okoli Pece in s tem seveda tudi prekomejno sodelovanje s sosednjimi slovenskimi občinami. Tudi boj proti možni sežigalnici odpadkov v Pliberku je pomembna točka volilne propagande, za enakopravnost slovensčine pa se zavzema v bistvu samo EL.

Kandidati za župana so Raimund Grilc (VP), Fric Kumer (EL) z Blata in Stefan Visotschnig (SP) iz Vogrč.

Franc Wakounig

DAVO KARNIČAR Z JEZERSKEGA:

Slovenec, ki hoče na smučeh z vrha Mount Everesta

Star pregovor pravi, da gora ni nora, ampak le človek, ki nanjo rine. Vi sodite med ekstremne slovenske planince in smučarje. Kaj vas naganja k temu, da ste skupaj z bratom Drejcem kot prvi človek smučali z vrha osemtisočaka Anapurne, oz. ste lani hoteli smučati z vrha najvišje gore sveta, Mount Everesta, in sta vam odmrznila na levi roki dva prsta. Takrat vam je smuk z najvišje gore spodletel, letos pa hočete znova poskusiti. Zakaj tvegate vse to?

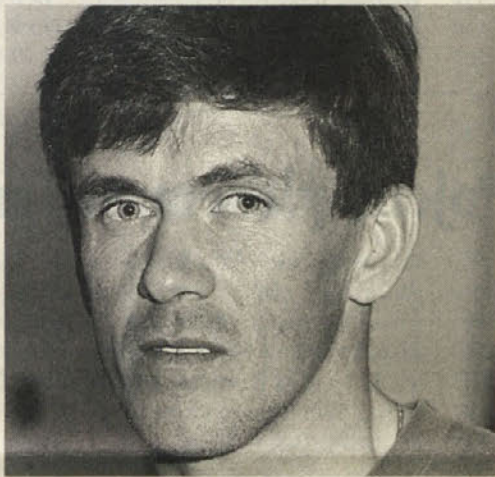
To je filozofsko vprašanje, kaj človeka potegne, da sploh gre v gore. Vprašati se moramo, kaj je pritegnilo naše prednike, da so šli v gore, v hribe? Na to vprašanje je bilo že veliko odgovorov, mnogo sem brskal po knjigah, da bi si razložil ta zakaj, da bi sam s seboj prišel na jasno. Izredno mi ugaja in odgovarja odgovor nekega francoskega alpinista, da zato hodi v gore, ker so. Osebnost sem že kot otrok sprejemal ta izziv gora. Takrat se seveda tega nisem zavedal, ampak sem čisto podzavestno to vpil vase. Najbolj doma in sproščenega se počutim prav v hribih. Izkušnje so pokazale, da sta smučanje in alpinizem tisto, kar najbolj znam, kjer se najbolj sprostim in kjer dosegam najvišji nivo. Odločil sem se, da bom to skušal združiti. Postopoma sem to znanje dvigal do tiste meje, ko sem se odločil, da se hočem s smučmi peljati z najvišjega vrha na svetu.

V alpinizmu Slovenci sodimo med priznane narode, kakor so to na primer Francozi in drugi. Od časa do časa slovenskim alpinistom uspejo podvigi, za katere jim zavida vsa svetovna alpinistična sretnja. Hkrati pa se krepki občutek, da slovenski planinci izgubljajo korak s časom in razvojem v alpinizmu?

Vzrok za ta občutek je morda dejstvo, da pri nas o katastrofah v hribih vedno več poročajo kot pa o uspehih, ki jih dosegamo. Ravno to, da je letos dobil Tomaž Humar zlati cepin od francoske alpinistične zveze za najboljši vzpon, potrjuje, da smo Slovenci, če ne v Evropi, pa v himalajizmu, še vedno čisto v ospredju. Sam moj poskus smučanja z Everesta je pa tudi izredno aktualna zadevščina, saj je ravno Hans Kamerlander, ki je letos delno uspel s smučanjem, kar štirikrat šel na Everest. In vse odprave, ki se nanj odpravljajo, pravijo, da imajo kakega smučarja s seboj, ki da bo smučal z vrha Everesta. Čim pa se gora pokaže, jim srce pade v hlače, se umirijo in se povrnejo na realna tla.

V čem pa je razlika, da eden uspe, drugega pa že v baznem taborišču zapusti pogum, čeprav sta se oba pripravljala na ta podvig?

To je kot povsod v življenju. Samo želja nikdar ni zadosti. Priprave za Himalajo so vezane na izkušnje, ki jih samo tam lahko dobiš. V evropskih gorah se lahko izredno domače počutiš, ampak te drugačne razdalje v Himalaji in specifika izredne višine zahtevajo posebno šolanje v Himalaji. Tja ne moreš priti in reči, zdaj bom pa to naredil. Če pa si, potem si to storil z veliko sreče. Izjemni dosežki v Himalaji so prihra-

njeni tistim, ki se velikokrat vrnejo. Klasična priprava na Himalajo je najprej evropski gorski svet, potem južna Amerika in kot višek gorovje Himalaja. Izredna uganka je, kako bo telo reagiralo na višino.

Kako ste se duševno pripravljali na smuk z Everesta?

Nikakor nočem, da bi se to zdelo kaskadersko. Z izkušnjami, ki si jih nabereš skozi leta, moraš dobiti najvišjo možno raven samozaupanja, obenem pa ne smeš nase vplivati negativno, dvome moraš izključiti, jih odriniti. Osnovno načelo je pa varnost. To pa dvigneš tako, da svoje znanje pravilno oceeniš. V bistvu velja pravilo, da samege sebe ne smeš ne podcenjevati in ne precenjevati.

Septembra ali oktobra letos, to je po monsunu, nameravate znova smučati z vrha Everesta. Z vami bo v odpravi tudi znani hrvaški visokalpinistični filmski snemalec Stipe Božić. Kako pomembno pa je filmsko dokumentiranje takšnih podvigov, ali drugače rečeno: koliko pa velja beseda planinca?

Če narediš veliko stvar, moraš poskrbeti za to, da je posneta. Potem ni nobenih dvomov, kajti edino to, kar je posneto, lahko dokažeš. Kamerlander ni posnel nad višino 7050 metrov niti enega metra svoje smučarije. Vprašal ga bom, kje imaš podatek, da si tam smučal.

Imam namreč izredno slabe izkušnje z Nanga Parbata. Isti Franz Kamerlander je skoraj deset let nazaj izjavil, da ga je presmučal, v Sternu je objavil posnetke s smučanja. Tam je zapisal, da je slike posnel na višini 7500 do 7800 metrov. Jaz sem bil leto za tem tam. Svoje diase in posnetke iz Sterna sem primerjal: vse se je dogajalo na višini 5300 do 5500 metrov. To so stvari, ki jih je treba razčistiti, ko jih sam z rezultati dokazljivo presežeš. Temu se pridruži še vprašanje planinske etike, ki je danes tako veliko, da moraš vsako veliko stvar, ki jo dosežeš, dokumentirati.

Če sva že pri etiki: kako svoje ekstremne podvige uskladite z dejstvom, da ste poročeni in oče treh mladoletnih otrok?

To tudi sam sebi izredno težko razložim. Svoji družini skušam dopovedati, da če samega sebe ne spoštuješ, samege sebe nimaš rad, te tudi drugi ne bojo spoštovali. Otroke skušam prepričati, da zaupajo v moje sposobnosti in da nisem tako brezkompromisen, da mi ni do uspeha za vsako ceno, ampak da mi oni pomenijo največ.

Franc Wakounig

DVOJEZIČNI ZBOR - DER ZWEISPRACHIGE CHOR

prireja seminar z avtentično rusko skupino iz Moskve pod geslom

»Minority art goes Europe«

Na programu so ruske pesmi iz raznih pokrajin, značilnosti petja, vsebina in zgodovina pesmi.

SEMINAR petek, 28. februarja, 15.00 - sobota, 1. marca 18.00

STROŠKI - kategorija A: enkrat polni penzion, ena večerja in prispevek za seminar skupno 650 ATS; - kategorija B: dve večerji, kosilo in prispevek za seminar skupno 400 ATS.

PRIJAVE do 26. februarja po tel. 0463/516243 (KKZ), število udeležencev je omejeno.

RUSKI GLASBENI PEDAGOGI bodo imeli tudi koncerte:

v sredo, 26. 2. ob 20. uri v kulturnem domu na Bistrici na Zilji;

v četrtek, 27. 2. ob 20. uri pri Joklnu v Celovcu;

sodelovali bodo 2. 3. pri Koroška poje v Celovcu.

Vestnikovi telegrami

»Republika« le še kot tednik. Prejšnji teden smo prejeli zadnje dnevno izdajo slovenskega časnika Republika. Založnik, skupina Alpe-Adria, je ugotovil, da zaradi finančnih težav ne more več izhajati kot dnevnik in je zato ustavil izhajanje. Napovedano pa je, da bo odslej časnik izhajal kot tednik. V slovenskem medijskem prostoru je za »Slovenec« to že drugi dnevnik, ki je »umrl«. Po režimskih spremembah se je namreč tudi v Sloveniji pojavila medijska evforija in vsakdo si je hotel odrezati svoj kos pogače na tem področju. Slovenci pa smo tradicionalisti. Osrednjih dnevnikov »Delo«, ljubljanski »Dnevnik« in mariborski »Večer« ni mogel spodnesti nihče. Čeprav je bila Republika dokaj resen časopis, dvojček Primorskega, pa se v slovenskem prostoru kljub temu ni mogla uveljaviti v toliki meri, da bi lahko izhajala samo od naročnin in prodajnega iztržka.

V okviru precej težavnega dogovarjanja med Slovenijo in Hrvaško sta se v Zagrebu sestali delegaciji slovenskega in hrvaškega gospodarskega ministrstva. Tokratna tema je bil dogovor o jedrski elektrarni v Krškem, katere lastništvo si delita obe državi. V zadnjem času je prihajalo do precejšnjih nesoglasij v zvezi z zdrževanjem oz. nakupom novega uparjalnika. Sklenjen je bil dogovor o ustanovitvi skupnega delovnega odbora, ki bo preučil ceno proizvedene energije, se dogovarjal o potrebnih investicijah in postopkih za zaprtje jedrske elektrarne.

Po 88 dneh neprekinjenih demonstracij v Beogradu in nekaterih drugih srbskih mestih jih je opozicijska zveza Skupaj sklenila ustaviti. Prejšnji teden je bil namreč v srbski skupščini po dekretu predsednika Miloševića sprejet zakon o priznanju volilnih rezultatov na lokalnih volitvah 17. novembra lanskega leta. To pa je bil osnovni cilj opozicije. V štirinajstih največjih srbskih mestih bo odslej upravo vodila opozicija, v Beogradu je za župana predviden predsednik Srbske demokratične stranke Zoran Djindjić. Študentje pa demonstracij še niso prekinili. Zahtevajo odstop rektorja beograjske univerze in demontažo režimskih medijev.

V Skopju so zadnje dni demonstrirali proti uvedbi albanščine na univerzi. Pred poslopjem univerze se je zbralo približno tri tisoč dijakov in študentov in svoje nestrinjanje z uvedbo albanščine kot učnega jezika izražali z vzkliki: »V Makedoniji makedonski jezik!« Demonstracije je sprožil zakon, ki je na pedagoško fakulteto poleg makedonske uvedel albanški učni jezik. To je bila že dolgoletna zahteva albanske narodne skupnosti v Makedoniji, ki s 700 tisoči šteje kar tretjino vsega prebivalstva Makedonije. Prav zaradi zavračanja te zahteve so Albanci ustanovili svojo zasebno univerzo, katere pa uradne oblasti niso hotele priznati. Zaradi negativnega stališča Makedoncev do pravic albanske narodnosti so njihovi štirje ministri zagrozili z odstopom, kar bi lahko povzročilo vladno krizo.

Nova ameriška državna sekretarka Albrightova je na turneji po za ZDA strateško najpomembnejših državah. Obiskala je že Italijo, nato Nemčijo, včeraj je bila v Parizu, nadalje se je pogovarjala s sekretarjem zveze Nato Solano, njena nadaljnja pot pa jo bo vodila v Moskvo, kjer naj bi jo sprejel tudi predsednik Jelcin. Zelo težaven bo pogovor z ruskim zunanjim ministrom Primakovom, saj je na sporedu sporna tema o širjenju Nata proti vzhodu, čemur pa Rusija odločno nasprotuje. Po dogovoru je pred njo na namehčevalne pogovore v Moskvo odpotoval že nemški zunanji minister Kinkel. Ne glede na rezultate moskovskih pogovorov pa bo Albrightova obiskala še Kitajsko.

RAZSTAVA

Benetikove pokrajine v očeh

»Pokrajine v mojih očeh« je naslov razstave, s katero Rudi Benetik gostuje od četrta, 20. februarja, do 19. marca v galeriji Bau Holding Kunstforum na celovški Beljaški cesti 8/II (poslopje Dorotheuma). Benetik bo razstavljal izključno dela, ki jih je ustvaril letos (so skoraj še vlažna, kot sam pravi). Tako bojo med drugim na ogled pritlehne skulp-

ture iz tolčenega tračenega in iz starega železa. Vmes bojo postavljeni kipi iz macesnovine, naslikane ribice pa bojo dopolnjevale nenačuden pogled na okolje, ali kakor Benetik meni: na pokrajine v mojih očeh.

Skupina 10 Saiten 1 Bogen je uglasbila nekaj Kramerjevih pesmi, kar si je avtor vedno najbolj želel

SPOMINJANJE NA THEODORJA KRAMERJA

»Kdo v Avstriji me še pozna?«

Pozabljeni pesnik Theodor Kramer

Besede pesnika Theodorja Kramerja niso veljale samo v težkih vojnih časih, ko je pred nacisti zbežal v Anglijo. Veljajo še danes. Njegov stoti rojstni dan so 28. januarja t.l. praznovali v dunajski Uraniji, adoraciji pa so organizirali avstrijski Pen-club, »Theodor Kramer Gesellschaft« in Uranija. Pesnika iz Nižje Avstrije pozna in časti le peščica ljudi oz. zgolj našete organizacije, ki hranijo in objavljajo njegova dela kot literaturo pregnanstva in upora.

Kdo je bil Theodor Kramer?

Rodil se je leta 1897 v Niederhollenbrunn v Nižji Avstriji. V prvi svetovni vojni je bil kot vojak hudo ranjen. Prvi literarni uspeh je dosegel leta 1928, ko so njegove pesmi objavili v

skoraj vseh nemških časopisih. Ker je bil oče Žid, je moral po anšlusu zbežati v Anglijo, kjer je med vojno in po njej živel v revščini. Tega svojega prisilnega eksila ni nikoli prebolel. Kramerjevi sodobniki pravijo, da je tako v delu kot v duši začel počasi umirati, kajti tudi po vrnitvi v domovino so ga tam že pozabili in tako je leta 1958, le eno leto po vrnitvi, umrl.

Kramer je bil zelo uporen človek, poln življenja in trme. Pisal je o nejušaškem vsakdanju in o podeželju, o ljudeh na vasi in o ljubezni. Tako rekoč je bil kronist svojega časa.

Kramer ni bil le »domovinski pesnik«, kajti le navidezno je pisal preprosto in razumljivo. Globoke misli, politično dokumentacijo in iskrene občutke je zbral v rime in kitice, v vezan jezik lirike.

Avstrijska pošta se je Kramerja ob njegovem jubileju spomnila s priložnostno znamko v vrednosti 5,5 šilingov, na kateri je njegov portret. Le standardna znamka, ki pa potrjuje avstrijski odnos do tega pesnika pregnanstva in upora.

Katja Weiss

KULTURNA DEDIŠČINA

Bogastvo »Ziljskih fresk«

»V Zilji se piše likovna umetnost z veliko začetnico. Vsa dolina je posejana s starodavnimi cerkvicami in v mnogih je ohranjena srednjeveška poslikava, ki nekako – čeprav na tako omejenem območju – ilustrira skoraj ves stilni razvoj gotskega stenskega slikarstva na Koroškem«. Tako je v predstavitvenem uvodu čudovite knjige »Ziljske freske« zapisala njena avtorica Breda Vilhar.

Knjigo je izdala Krščanska kulturna zveza skupaj s Slovenskim narodopisnim inštitutom Urban Jarnik, založila pa celovška Mohorjeva. S tem je bil vgrajen nov mozaični kamen v dokumentiranje in predstavitve naše kulturne dediščine. Tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmajer je spregovoril o širši dejavnosti na tem področju in o organizacijskem nastajanju knjige, avtorica, umetnostna

zgodovinarica Breda Vilhar iz Ljubljane, pa je ob tem poudarila velik pomen raziskovalne in dokumentacijske dejavnosti Marije Makarovič, zase pa dejala, da je knjiga dejansko na-

stajala deset let, vključno z odkrivanjem, vrednotenjem in preučevanjem stenskih poslikav v Spodnji Ziljski dolini. Samo nastajanje knjige je bilo potem v enem zamahu.

Res imenitna knjižna predstavitev je poleg vključenih 28 barvnih fresk Bojana Barbirja narejena tako, da je uporabna tudi za nestrokovnjake, saj na levi strani teče umetnostnozgodovinsko besedilo, na desni pa spremljajoči utrinki, pojasnila, popotna doživetja in ilustracije. Tudi to je motivacija, da bi si jih ogledalo čimveč ljudi, saj, kot pravi avtorica, je koroška prava zakladnica gotskih fresk.

V nemški jezik je besedilo prevedel dr. Miha Vrbcinc, jezikovno pa jo je uredil njegov oče dr. France Vrbcinc. Dobite jo v obeh knjigarnah, stane pa 240 šilingov. J. R.

PREDŠOLSKA VZGOJA

Priročnik »Pojem, plešem, se igram«

Primerne pisane podlage in priročniki za predšolsko vzgojo v naših vrtcih so še zmeraj zelo redki. Običajno so samo nemški, literatura iz Slovenije pa se za jezikovno sposobnost naših otrok največkrat zdi kar pretežka. Zato je tem bolj razveseljivo, če se vzgojiteljice in vzgojitelji sami okorajžijo in pripravijo potrebne podlage. Pri tem jim kot založnik in izdajatelj stoji ob strani Strokovno pedagoško združenje.

Pred nekaj meseci je pri združenju izšel ličen in zelo pripraven priročnik za predšolsko vzgojo »Pojem, plešem, se igram«. Avtorica je zagnana voditeljica škofiškega otroškega vrtca Simona Rovšek. Priročnik je šopek njenih dolgolet-

nih pedagoških izkušenj z najmlajšimi, pač s predšolsko mladino, saj je uporabila izključno lastne pesmi in gradivo, ki se ji ga je »skozi leta kar precej nabralo«, in ga s to knjigo ponuja tudi drugim.

Knjiga je narejena po sodobnih otroškovzgojnih načelih, posamezne teme so pripravljene zelo pregledno in mikavno in odprte za nove dodatke, grafično pa je priročnik zelo osvežujoč in lahkoten. Avtorica je v uvodu zapisala, da je priročnik mogoče uporabiti tudi za druge priložnosti in višje šolske stopnje in ne le zgolj za otroški vrtec.

Priročnik je tematsko razdeljen na soustvarjalne pesmi, na gibalne igre, igre s prsti ter na uganke in izštevance. Slike in fotografije so prav tako nastale v škofiškem otroškem vrtcu.

Priročnik »Pojem, plešem, se igram« je natisnila tiskarna Drava, lektor pa je bil Jože Rovšek. Franc Wakounig

MED SLOVENCIMA NA DUNAJU

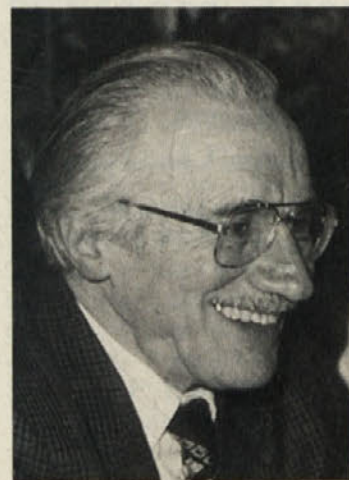
Na zdravje, dr. Tone Jelen!

STAROSTI na Dunaju živijo večih Slovencev in častnemu predsedniku »Dunajskega krožka« dr. Tonetu Jelenu so Slovenci na Dunaju na izrednem sestanku pretekli petek priredili slovesen večer ob njegovih osemdesetletnici, ki jo je obhajal sicer že decembra preteklo leto, a je morala biti zaradi zdravstvenih razlogov jubila lanta preložena na februar. Zato pa slavnostno razpoloženje ni bilo nič manjše, zlasti ko so številni gostje in udeleženci zagledali jubila lanta v zdravem, čilem, skorajda mladeniškem in – kakor po navadi – stalno rahlo humornem razpoloženju.

Predsednik Dunajskega krožka in pobudnik slovesnosti dr. Feliks J. Bister je orisal življenjsko pot Toneta Jelena, šestega fanta Volinovič iz Gornjih Libuč v Podjuni, kjer je 5. decembra 1916 zagledal luč sveta. Pester življenjepis Toneta Jelena je danes skoraj že legenda za vsakega razgledanega

(koroškega) Slovenca, saj se vleče kakor rdeča nit skozi usodo koroških Slovencev sploh: detinska leta še v stari avstro-ogrski monarhiji, šok plebiscita, šolanje v Celovcu, prvi spori v Marijanišču, ki ga je moral predčasno – z drugimi slovenskimi vrstniki – zapustiti z utemeljitvijo »um die Ruhe im Hause zu bewahren«. »Mir v hiši« je takrat pomenil mir pred slovenskim jezikom. Pot ga je dalje vodila v Innsbruck na študij prava, ki ga po priključitvi k Hitlerjevi Nemčiji ni mogel končati v Avstriji. Geslo »non serviam« (nekako: nočem biti suženj), ki mu je postalo življenjsko vodilo, mu je narokovalo, da zapusti hitlerjansko Avstrijo, zato se je v Ljubljani vpisal na pravno fakulteto, kjer je leta 1941 – še v zadnjem trenutku – diplomiral. Toda tudi Jugoslavija je postala plen

Nemčije in Jelen kot vnet anti-fašist je nastopil dolgo pot skozi ustaška, italijansko-fašistična in nemško-nacistična taborišča tja do konca vojne. Po mnogih zapetljajih se je iz dunajske kaznilnice Stein preko Beograda in Ljubljane končno spet rešil na Koroško, pozneje na

Dunaj, kjer je kot prvi glavni urednik Slovenskega vestnika takoj začel z delom za narod in njegove pravice. Tam je tudi odprl svojo odvetniško pisarno, ki jo je vodil do upokojitve leta 1984.

Toliko na kratko iz življenjepisa. Dr. Bister pa je omenil še drugo plat Toneta Jelena: kot mentor slovenskih študentov na Dunaju ter duhovni in pravni oče Kluba slovenskih študentov na Dunaju se je vedno in povsod zavzemal za krepitev slovenskega – ne samo, ampak tudi – študentovskega življa. Pomagal je pri ustanovitvi KSSŠ/D in se končno v šestdesetih letih tudi izkazal zlasti v konfliktu med Korotanom in takratno Mohorjevo ter klubom. Izkazal je vso svojo simpatijo študentskim težnjam in jim bil noč in dan na voljo s pravnimi, političnimi in člove-

škimi nasveti. In to – kakor je poudaril Bister – za »bog lonaj«. Ne nazadnje pa je dr. Jelen tudi eden najstarejših in najzvestejših članov Avstrijske lige za človekove pravice, do nedavnega tudi član njenega pravnega odbora. Šopek slovenskih in koroških viž, ki ga je izvedel tamburaški zbor Dunajskega krožka pod vodstvom Hanzija Gabriela, je zaokrožil slovesni večer, preden je spregovoril jubila nt, ki je lastno zgodovinsko pot in usodo svoje generacije zadel v črno, ko je dejal: »Doživel sem tri, skoraj bi rekel štiri svetovna obdobja: propad avstro-ogrske monarhije, propad prve Jugoslavije, propad prve Avstrije, propad nacizma, propad druge Jugoslavije in kar pride, pride. Mene je iz vseh zagat rešila neverjetna sreča in pa neustavljiva vera v življenje!«

V tem smislu: ad multos annos, Tone Jelen!

F. Z.

PRED PREMIERO

»Tragedija je v sistemu«

Kroetzev »Odstrel« kot ostra obsodba plitkih medčloveških odnosov in predvsem navidezne urejenosti sistema v režiji Zdravka Haderlapa

NEMŠKI dramatik Franz Xaver Kroetz je bil v svoji domovini na začetku svoje literarne poti kritikom prav tako suspekten kot pri nas npr. Turinini. S podobno grenkobo oziroma razlitim žolcem se je spravil na neizprosno slikanje vsakdanjosti »zdravega narodovega bistva«, beri povprečnih, neizrazitih ljudi, utečenih v kolese družbenih konvencij, ki kvečjemu reagirajo in ne agirajo, zato pa prav s to svojo nedejavnostjo ustvarijo otrpel sistem, katerega žrtve postanejo sami. Masa kot žtrev in storilec hkrati.

»Odstrel«, v originalu »Wildwechsel«, ima za osnovo precej vsakdanjo, zato pa nič manj grozno zgodbo. Naslov v časopisu »Trinajstletno dekle ustrelil lastnega očeta« je samo eden od mnogih, ki dnevno razkrivajo tragedije v »osnovni celici« družbe. Na to vrsto groze smo se že navadili, zato ni več groza, kvečjemu kratkotrajna senzacija. A kaj je v ozadju?

Zdravko Haderlap, jezni mladenič koroškega gledališča, pravi:

Tekst me je zamikal iz več razlogov. Zanimivo se mi je zdelo, da so ga pri nekem slovenskem društvu dali iz načrta, ker se je nekaj moralistov uprlo krvoločni vsebini, vendar to ni bil odločilen vzrok. Prevzel me je predvsem aspekt nemoči posameznika pred vse-mogočnostjo sistema, kateremu ne ubeži nihče. Seveda pa s predstavo ne nameravam pokazati le družinske tragedije; gre mi za mehanizme, ki naredijo družbo tako, kakršna je.

Se vam zdi generacijski konflikt res tako hud, kot ga slika Kroetz?

Še hujsi. Če izhajam iz današnjega položaja družbe, potem moram ugotoviti, da je konflikt pogojen že v generaciji, ki je doživela nacionalsocialistični sistem in kateri je bila mladost ukradena. Pripadniki te generacije so imeli svoje zlagane iluzije, ki so morale seveda propasti. A propadle niso v njihovih glavah, skušajo jih vcepljati svojim otrokom, in tudi tu je eden od konfliktov: posredovanje vrednot, ki to niso. Preostajata dve alternativni: ali se posameznik in družba soočita z njimi, ali pa se zapre oči pred vsemi problemi in se gremo »vzgojo« po svojem kopitu. Otroku, se pravi mladini, se tako odvzame individualnost. Ustvariti »po svoji podobi« pa pomeni nadaljevanje nečesa, za kar je že dokazano, da je zanič. Vztrajanje na ohranjanju malomeščanske družbe v naj-

slabšem pomenu besede je zločin nad bodočo generacijo, je hkrati ohranjanje fašistoidnih sistemov, v katerih se da najboljše preživeti z izživljanjem najnižjih človeških lastnosti.

Okrog literarnega besedila ste uporabili za predstavo celo vrsto scenskih, režijskih in koreografskih dodatkov. Dogajanje spremljajo in deloma

Nadja Žele v vlogi žrtve in storilke

obvladujejo palčki, ki jih pri Kroetzu ni. Zakaj?

No, to je čisto enostavno. Palčki so nositelji ideje družbe. Če opazujemo odnos družbe do družine, otrok, posameznika, je običajno vse tako ljubko, srčkano, radi zapadamo v pomanjševalnice. V ta načičkani svet prisrčnega štejem tudi vsakovrstno ljudsko folkloro, ki ji gre le za idealiziranje, za prikaz nečesa, kar sploh ne obstaja. Vem, o čem govorim, sam sem tudi 17 let žvižgal in pel. S tem nočem reči, da sem proti zborom ali kaj podobnega. Proti sem le, če se ne gre s časom in če služi tovrstna kultura prikrivanju problemov, ne pa vzpodbudi, da bi se z njimi spopadli.

Slovenska narodna skupnost ima na Koroškem nekaj kulturnih domov, a dejanski kraj

Zdravko Haderlap

srečanja, kreativnosti in odprtosti so le redki. Tu bi se dalo še mnogo storiti, a kaj, ko dostikrat opažam strah pred spremembo, pred drugačnim dostopom, pred drugačnimi vsebinami. Povrh vsega pa je prav v današnjem času toliko problemov, ki jih imajo posamezniki in družba, če začnem samo pri socialnih, ki so tudi najbolj žgoči. V teh kulturnih centrih bi morala biti možnost pogovorov oz. obravnavanja tem, ki ljudi najbolj žulijo in ki niso zgolj folklorno-narodne narave. Kulturni dom je dobra ponudba urbanizirane družbe, ki jo je treba šele poljubiti iz sna.

S svojim plesnim teatrom IKARUS ste nastopali že po mnogih velemestih in po raznih provincah, podobnih Koroški. Kakšna se vam zdi razlika med umetniškim ustvarjanjem na deželi in v velikih kulturnih centrih?

Načelno ne vidim razlike, kvečjemu to, da je v velikih mestih več ljudi in temu odgovarjajoče več alternativ. A poglejte: na južnem Koroškem se bomo s kompleksom manjvrednosti in hočemo biti »enaki« ali pa »boljši«. Če pogledam Celovec, je običajno prisotna želja po »biti več«, po dokazovanju, da znamo doseči vsaj dunajski nivo. Na Dunaju pa kar hlepijo po priznanju, da bi veljali za svetovni kulturni center. Zato se mi zdi, da je vseeno, kje delaš, važno je, kaj zate stoji v ospredju. Vsak pa rad pred konflikti beži in misli, da bo »kje drugje« bolje in ga bodo »kje drugje« bolj razumeli in upoštevali. Na ja. Dejstvo je, da pred seboj ne moreš bežati. Prav zato mi je ta predstava izredno pomembna.

Kaj pa igralci? So se strinjali s tvojimi gledanji na svet in s tem na način uprizoritve?

Idejo dela so vsi zelo dobro sprejeli. Važno se mi zdi, da smo se izredno veliko pogovarjali tudi o navidezno »stranskih« zadevah. Nekoliko problema je v tem, da vsega ni mogoče doumeti samo racionalno, včasih gre prav za strah pred soočanjem z neizrekljivim, Nemci pravijo temu »Berührungängste«. Ugotovil sem, da so vsi po vrsti pod nakakšnim nacionalnim pritiskom. Na vsak način pa predstava zahteva od sodelujočih izredno disciplino in kondicijo. Gre mi za to, da presežemo običajno umetniško raven in da predstava dobi lastno avtentičnost, da bo nezamenljiva, taka, kakršna je.

Hvala za pogovor!

Sonja Wakounig

KAR DVA večera predpretekli konec tedna sem bil na prireditvah, pri katerih bi lahko vsaj podvomil, ali je bila uporabljena dvojezičnost upravičena. V petek zvečer je bila namreč vogrška pustinja, v tej slovenski (nekoliko zaprti) trdnjavi. »Florjan« je bil nabito poln. Po obrazih je res težko prepoznati, kdo je slovensko oz. dvojezično in kdo (samo) nemško govoreč. Toda po odzivnosti na pustne prispevke in šale v slovenskem jeziku, bi skorajda trdil, da so skoraj vsi razumeli in da je bilo »dvojezičnosti«, beri nemščine, morda le nekoliko preveč!

KOMENTAR

Jože Rovšek

dvajset ali trideset-odstotno (pojasnjevalno) in kdaj celo po večini nemško. Te odločitve seveda niso tako enostavne, in kolikor vem, si o tem že nakaj let belijo glave v naših centralah. Belijo in belijo, kulturniki v »bazi« pa žal od njih še niso prejeli nobenega recepta, kako to stvar dozirati, slišali so samo to, da je »dvojezično bolje«. Vedno pa imajo ob tem nekakšen nelagodni občutek.

Ne bi hotel dati receptov, niti zbujati slabe vesti, vendar

Dvojezičnost na odru

Na sobotni večer sem si ogledal dvojezično predstavo »Sem pa tja« v Šentprimozu. Tam pa me srce zaradi jezika ni bolelo. Kljub temu, da so imeli nekateri domačini s to odrsko dvojezičnostjo kar nekaj (čustvenih) problemov, je bila predstava v tem oziru povsem čista. Zgodba je pač tekla na obeh straneh (jezikovno nemško-slovenske) meje. Dvojezičnost na mestu, dobrodošla in upravičena!

Seveda se ob tem postavlja vprašanje, kdaj povsem dvojezično – pol-pol, kdaj samo

v premislek: Le zakaj smo pri naših prireditvah tako dosledno dvojezični, ob tem pa celo bolj pazimo na sosedov kot na svoj jezik, in zakaj se v prizadevanjih, da nas bodo sosede sprejeli, podajamo na enosmerno pot, na kateri ni mogoče več obrniti in peljati nazaj?

Največkrat pa prav ti sosede, ki jih imamo za naše prijatelje, naše ponižnosti in jezikovnega mazohizma sploh ne cenijo in od nas pričakujejo več pokončnosti in jezikovnega samospoštovanja. ■

OB KULTURNEM PRAZNIKU

Prešernova nagajenca Niko Grafenauer in Emerik Bernard

Niko Grafenauer

Emerik Bernard

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja, so v Ljubljani v osrednjem kulturnem hramu, Cankarjevem domu, podelili letošnji Prešernovi nagradi, najvišje državno priznanje na področju kulture in umetnosti. V zadnjih letih v Sloveniji podeljujejo samo po dve, v nasprotju z nekdanjimi leti, ko je bilo teh nagrad več. Izberejo ju nekako po načelu: »Veliko poklicanih, malo izvoljenih. Upravni odbor Prešernovega sklada je za letošnji nagradi in nagrade Prešernovega sklada prejel skupaj 63 predlogov.

Prešernovi nagradi sta prejela pesnik Niko Grafenauer in slikar Emerik Bernard. V utemeljitvi za Grafenauerja je bilo zapisano: »Pesnik brusi besede do čistega zvona in

večkratnega pomena toliko časa, da naredi iz njih zrcalo, ki nam neusmiljeno vrača podobo naše minljivosti in nas napotuje, da pogledamo za njega.« Podelitev nagrade slikarju Emeriku Bernardu pa je komisija med drugim utemeljila tudi z oceno: »Bernardovo slikarstvo je utemeljeno v miselno zahtevni, a vendar intimno občuteni analizi slikarskega modernizma, njegovih konceptov in tehnik, toda slika je zanj likovno občuteni relief duše, v kateri se abstraktne prvine podredijo bogastvu postmoderne- ga izraza.«

Nagrade Prešernovega sklada je prejelo šest umetnikov iz različnih področij, med njimi pa letos ni bilo nobenega iz slovenskega zamejstva.

J. R.

PRIREDITVE

ČETRTEK, 20. 2.

- CELOVEC, v Modestovem domu
8.30 »Zaklad kapitana Ahaca« (Machado). Igra: otroška gledališka skupina SPD »Borovlje«
- TINJE, v domu – Katoliški dom prosvete Sodalitas
9.00 »Otroci potrebujejo pravljice«. Predavatelj: prof. Peter Vorderegger
- BELJAK, Studiobühne Villach
10.30 »Krach im Hause Gott« (Felix Mitterer), nem.
- CELOVEC, Tischlerjeva dvorana
10.30 »Kužek laja mijau mijau«. Igra: otroška gledališka skupina SPD »Dobrač«
- CELOVEC, v Modestovem domu
11.30 »Obtoženi volk – Proces«. Igra: mlad. gled. skupina SPD »Bilka«
- DUNAJ, v Korotanu, Albertgasse 48
19.00 Predstavitel knjig »Slowenien« in »Kocbekovo berilo«. Spored: Klara Stanič (klarinet) in Blaženka Arnič (klavir)
- TINJE, v domu – Katoliški dom prosvete Sodalitas
19.30 Forum za zdravstvena vprašanja: »Zdrav duh v zdravem telesu«. Predavatelj: dr. Ivan Ramšak
- BELJAK, Studiobühne Villach
20.00 »Zdrahe v božji hiši« (Felix Mitterer), slov.

PETEK, 21. 2.

- BELJAK, Studiobühne Villach
10.30 »Krach im Hause Gott« (Felix Mitterer), nem.
- ŠENTJANŽ, k&k – k&k in SPZ
19.00 »Samoobramba žensk«. Predava: Alijana Končan-Moscattello (samo za ženske)
- BELJAK, Studiobühne Villach
20.00 »Krach im Hause Gott« (Felix Mitterer)

SOBOTA, 22. 2.

- ČEPIČE, v gostilni Juena – Strojni krožek Podjuna
9.00 Občni zbor
- TINJE, v domu – Katoliški dom v prosvete Sodalitas
9.00 Dan čebelar in čebelarjev v Tinjah. Predavatelja: DI Matevž Krasnik in dr. Janko Božič
- PLIBERK, v farni dvorani – SPD Edinost
19.30 »Zdrahe v božji hiši« (Felix Mitterer)

NEDELJA, 23. 2.

- ŠENTJANŽ, k&k – k&k in SPZ
10.30 »Sedem na mah«. Lutkovna gledališka predstava za otroke. Gostuje Lutkovno gledališče Ljubljana
- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD Šmihel
14.30 Jubilejna prireditve ob 90-letnici KPD Šmihel. Slavnostni govor: dr. Theodor Domej; glasbeni okvir: MePZ »Gorotan«; Anja Kapun na flavti; Simone Steharnig na kitari; Videoreportaža: »Društvo v zrcalu vaščanov«
- ŽITARA VAS, v Kumstu – SPZ in k & k
16.30 Sedem na mah (Matjaž Loboda). Gostuje Lutkovno gledališče Ljubljana
- LOČILO, Posojilnica Zila-1. nadstropje – SPD Dobrač
17.00 Otroška prestava »Mali strah bav-bav«. Režija: Rado Mužan; gostuje: mladinska gledališka skupina iz Jesenic
- VOGRČE, pri Florjanu – SPD Edinost
19.30 »Od Pliberka do Traberka«. Nastopajo: Vokalna skupina »Lipa« iz Velikovca; MoPZ »Kralj Matjaž«; MoPZ »Foltej Hartmann-Edinost«; MePZ »Podjuna« in MoPZ »Šentanelski pavri« iz Šentanela

TOREK, 25. 2.

- ŠENTJAKOB V ROŽU, v Regionalnem centru
19.30 Tečaj samozavesti za ženske – Slavica Kelich. Informacijski večer

SREDA, 26. 2.

- ŠENTJANŽ, k&k – k&k in SPZ
19.00 Gelati ... Pizza ... Pasta ... Lire ... io nix capire. Komunikacijski tečaj italijanščine 10 x po dve uri, vsako sredo; prosimo za prijave! Vodja: Mag. Helga Maurer

ČETRTEK, 27. 2.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD Radiše
19.00 Naravnomedicinske metode in/ali šolska medicina. Predavatelj: dr. Ivan Ramšak
- NONČA VAS, v gostilni Pachoinig – Strojni krožek Podjuna
19.30 Aktualna vprašanja o vigradni setvi. Referenta: inž. Albert Müllner. Saatbau Linz in inž. Helmut Pesl, Höchst Austria
- ŠENTJAKOB, v Regionalnem centru
19.30 »Der Einfluß des Mondes auf unsere Gesundheit«. Predava: dr. Andreja Caldera
- ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu »Danica« – SPZ
20.00 Odstrel/Wildwechsel (Franz Xaver Kroetz). Igra: »Teatr brez ...«

PETEK, 28. 2.

- CELOVEC, v Modestovem domu
19.30 Koncert »Prišla bo pomlad, lepa zelena«. Nastopa: MePZ Jakob Petelin Gallus; kot gostje: Potočnikove sestre iz Koprivne.
- ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu »Danica« – SPZ
20.00 Odstrel/Wildwechsel (Franz Xaver Kroetz). Igra: »Teatr brez ...«
- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani
20.00 Pesem ne pozna meja »Utrinki iz Argentine«. Nastopajo: Kvartet bratov Smrtnik, Kvintet Smrtnik in Trio Korenika

VPISOVANJA V SREDNJE ŠOLE

Strokovna kmetijsko gospodinjstva šola v Šentrupertu pri Velikovcu

za dekleta v 9. letu obveznega šolanja.

Pogoji: dovršena 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenskega jezika. V primeru, da učenka 8. stopnje ni zaključila, je možen sprejemni izpit. Namen šole je poglobljanje dosedanje izobrazbe in posredovanje znaja v šivanju, kuhanju in vodstvu gospodinjstva. Prijave možne vsak čas. *Podrobnejše informacije pri vodstvu šole, 9010 Velikovec/Völkermarkt, Klosterstr. 2, tel 04232/3896.*

Višja šola za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu – Gospodinjstva šola in višja šola z maturo

vpis od 10. do 28. februarja

Pogoji: zaključena 8. šolska stopnja in vsaj osnovno znanje obeh deželnih jezikov. V nekaterih primerih možnost vpisa s sprejemnim izpitom, informacije v osebni pogovoru z vodstvom šole. Prijave so možne po telefonu, po pošti ali osebno, tiskovine so v šolski pisarni med 8. in 15. uro, ob sobotah do 12. ure. Od jeseni ugodne prometne zveze Borovlje – Kotmaras vas – Bilčovs ter Celovec – Vrba – do šole. *Naslov: VŠGP, Šentpeter 25, A-9184 Šentjakob, tel. 04253/2750, faks 275015.*

Dvojezična zvezna trgovska akademija / Zweisprachige Bundeshandelsakademie

sprejema prijave za vpis

TAK nudi splošno, jezikovno ter višjo gospodarsko izobrazbo. Zaključek šolanja pomeni ■ matura in diplomski izpit ■ obrtne upravičenosti ■ enakovrednost z EU-diplomo ■ pravica do študija na univerzah ■ kvalifikacija za višje poklice (management) v gospodarstvu in upravi

Sprejemni pogoji: Ob pozitivnem zaključku 8. šolske stopnje brez sprejemnega izpita ■ pozitivni zaključek 4. razreda gimnazije ■ pozitivni zaključek 4. razreda glavne šole 1. zmogljivostne skupine ■ absolventi 2. zmogljivostne skupine glavnih šol z določenim uspehom ■ Drugi absolventi 8. šolske stopnje imajo sprejemni izpit.

Prijavnice so na razpolago v sekretariatu. Informirajte se osebno v Dvojezični TAK ali po telefonu. Prijavite se čimprej! Dobra izobrazba je najboljša investicija za bodočnost!

9020 Celovec, Prof.-Janžič-trg 1, tel. 0463/382400, faks -33

Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence sporoča:

■ Prijavni rok za vpis v 1. razred in višje razrede ZG in ZRG za Slovence v Celovcu se prične v ponedeljek, 17. 2. 1997, in traja do petka, 28. 2. 1997. Uradne ure so vsak dan od 7.30 do 12.00 in od 13.00 do 16.00. ob petkih od 7. 30 do 13.00.

■ Ob prijavi za sprejem je treba predložiti spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva. ■ V naslednjih mesecih bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Ravnateljstvo bo pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenke/učencaoz. o potrebnih sprejemnih izpitih. Ti izpiti bodo v sredo, 2. 7. 1997, in v četrtek, 3. 7. 1997. ■ Za vstop v višje razrede veljajo podobna pravila. Priporočljiv je pogovor z ravnateljem. Prestop iz glavne šole je možen. ■ V okviru šolske avtonomije je odbor šolske skupnosti sklenil za leto 1997/98 naslednje ponudbe: »angleški razred« (3 ure angleščine namesto 2), »likovni razred« (3 ure likovne vzgoje namesto 2) in »telovadni razred« (5 ur telovadbe namesto 4). ■ Starši bodo imeli pri zadostnem številu prijav tudi možnost popoldanske oskrbe svojih otrok.

Prijave lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pošljete prijavnico s potrebnimi dokumenti na naslov: *Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Celovec*

Jožef Urank iz Encelne vasi – 70. rojstni dan; **Folti Kropivnik** iz Bilčovsa – god; **Albertina Smolnik** iz Stare vasi pri Šentlipšu – rojstni dan; **Zdravko Koletnik** iz Čirkovč – rojstni dan; **Franc Jelen** iz Libuč – rojstni dan; **Veronika Dovjak** iz Sel – rojstni dan; **Paula del**

RADIO KOROŠKA
SLOVENSKE ODDAJE

- ČETRTEK, 20. 2.
18.10 Rož – Podjuna – Zilja.
- PETEK, 21. 2.
18.10 Kulturna obzorja.
- SOBOTA, 22. 2.
18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.
- NEDELJA, 23. 2.
6.08 Dobro jutro, Koroška – Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel (dr. Jože Marketz).
- 18.00 6 x 6
- PONEDELJEK, 24. 2.
18.10 Kratek stik
- TOREK, 25. 2.
18.10 Otroška oddaja.
- SREDA, 26. 2.
18.10 Glasbena mavrica.
21.04 do 22.00
Srednjeevropski magacin

PRAZNUJEJO

Fabro iz Sveč – rojstni dan; **Valentin Končič** – rojstni dan; **Folti Dovjak** iz Sel – osebni praznik; **Katra Hribernik** iz Grabna – osebni praznik; **Folti Oraže** iz Železne Kaple – god; **Julijana Katz** – god; **Franc**

Gasser iz Bilčovsa – 70. rojstni dan; **Mici Gabriel-Strdenova** iz Leš – rojstni dan; **Folti Miklau** iz Železne Kaple – god in rojstni dan; **Gregej Kristof** z Dvora, **Pepca Vavti** iz Šmihela in **Matilda Lutnik** z Blata – osebne praznike; **Katja Notsch** s Čemernice – rojstni dan.

DOBER DAN, KOROŠKA

- NEDELJA, 23. 2.
13.30 ORF 2
- PONEDELJEK, 24. 2.
02.35 ORF 2 (Ponovitev)
15.50 TV SLO1 (Ponovitev)
- Zrno na zrno pogača, kamen na kamen ... – Kulturni dom Pliberk.
- S kulturno dediščino ohranjamo identiteto kraja: arhitektura na Bistrici pri Pliberku.
- Poden, kraj pod Vrtačo – najbližja možnost zimske rekreacije za prebivalce koroške prestolnice.
- Pomagajmo jim! Brez lastne krivde so zašli v stisko.
- Sladka lepota – Susanne Klade »Miss Bonbon«
- In noč je v listju vej zašepetala / o mrtvih dedih davnih živih dni – Menartove balade na radiškem odru.

SLOVENSKI
VESTNIK

UREDNIŠTVO
Tarviser StraBe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

USMERJENOST LISTA seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodno-političnem interesu.

UREDNIKI Glavna urednica Sonja Wakounig; uredniki Jože Rovšek, Franc Wakounig, Mirko Štukelj

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Tarviser StraBe 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

PLANINE V SLIKAH

Nagrade so podeljene, razstava v k&k

PRED devetimi leti je takratni predsednik Slovenskega planinskega društva »Celovec« Franci Kropivnik imel zamisel, da bi s fotografskim natečajem popestrili društveno delovanje in pritegnili nove člane. Zamisel je uspela, uveljavila in zakoreninila se je med ljudmi ter kot pomembna razstava postala neodtujljiv sestavni del vsakoletnega društvenega delovanja. Pretekli četrtek je bila v šentjanškem k&k-centru odprta razstava letošnjega fotografskega natečaja »Planine v sliki«. Sodelovalo je 14 avtorjev z vsega skupaj 35 deli, od tega tudi dve sliki v klasični črnobeli tehniki. Ker imata tako barvna kot tudi črno-bela slika svoj čar, bi morda celo bilo smiselno, v pri-

hodnje uvesti dve kategoriji. Žirija (Hanzi Reichmann, Hanzi Weiss in Mirko Kunčič) je prvo mesto dodelila Tržičanu Janku Megliču, drugi je postal Joško Igerc iz Globasnice, tretji pa Kočan Franci Kropivnik. Nagrade je podelil predsednik društva Hanzi Lesjak.

Višek večera pa je bilo dia-skopitčno predavanje ekstremnega smučarja in himalajca Davorina Karničarja z Jezerskega. Davo Karničar je lani strokovno alpinistično srenjo presenetil z napovedjo, da bo kot prvi človek smučal z vrha Mount Everesta ali Čogmulugme, najvišje gore na svetu. Senzacionalni podvig se je izjalovil zaradi vremenskih neprilic, saj je takrat divjal tako hud vihar na gori, da je v eni

noči umrlo devet alpinistov, Davo pa je zaradi ozeblin izgubil zadnja dva prsta na levi roki. Očeta treh otrok in člana svoječasne jugoslovanske smučarske reprezentance pa to ni strlo. Odločil se je, da bo letos septembra ali oktobra, po monsunu je namreč najboljši čas za podvige te vrste, spet poskusil doseči svoj sanjski cilj – kot prvi pre-smučati Mount Everest z vrha do tal. Odprava ne bo poceni, zato Davo Karničar še išče sponzorje. Kot Korošec bo Davo vesel, če bi ga podprlo tudi katero od naših koroških podjetij.

PS: Slike fotografskega natečaja »Planine v sliki 1997« so na ogled v galeriji k&k centra v Šentjanžu.

Franc Wakounig

Z leve proti desni: sedanji predsednik SPD Celovec Hanzej Lesjak, starosta slovenskih koroških planincev Lubo Urbajs in prejšnji predsednik Franci Kropivnik

PODPECA NAD ČRNO

Snežni gradovi kralja Matjaža

Ob gostilni Pri Matjažu je nastalo osemnajst gradov. Najboljše je razglasil legendarni kralj Matjaž v spremstvu Alenčice

»Življenje brez praznikov je kakor cesta brez gostiln«, pravi pregovor. V Mežiški dolini je gostiln sicer že od nekdaj precej, le kakšen praznik več, ki bi razveseljeval domačine in turiste z novci, bi bil še dobrodošel. Da je to še kako res, je znova dokazala prireditev v pogorju Pece »Snežni gradovi kralja Matjaža«, ki se povezuje z legendo o spečem ljudskem junaku Matjažu, Alenčici in vojščakih, tokrat že peta po vrsti. Potekala je prvi februarjski konec tedna v čudovitem vremenu na snežni planoti nad nekdanjim rudarskim naseljem Helena. Tam so ves dan nastajali snežni gradovi, ki jih je okrog sto navdušencev v osemnajstih ekipah gradilo iz snega, ledu in vode. Prišli so iz raznih krajev Slovenije, posamezniki pa tudi iz Avstrije, Irske, Madžarske, Turčije in Hrvaške. Pet do sedemčlanske ekipe so morale predložiti skico gradu, uporabljali pa so le ročno orodje od žage do žlice. Osnovni elementi so bili seveda snežni zidaki in ob-

sončnem zahodu, ko so gradovi že dobili dokončne oblike, so nanje namestili še goreče bakle. Kralj Matjaž si je z izvoljenko Alenčico ogledal osemnajst gradov in razglasil najboljše, izbrane od strokovne komisije in posebej z glasovnicami številnih obiskovalcev. Množice so na prizorišče, visoko okrog 900 metrov, prihajale ves dan in še tudi ponoči, ko so bili snežni gradovi praznično obsijani od bakel. V gostilni Pri Matjažu, kjer ta tradicionalni praznik tudi poteka, se je kar trlo ljudi; nič manj živahno pa ni bilo tudi naslednji dan, ki je bil namenjen živzavu najmlajših.

Snovalci razvoja in trženja proizvodov Zgornje Mežiške doline iz podjetij Novina in ALP Peca, ki stavijo na možnost celovite turistične ponudbe do nedavnega predvsem industrijske doline, so tako znova doživeli potrditev in spodbudo. Tokratna prireditev je namreč del projekta z naslovom Park kralja Matjaža. *Samo Šave*

VODORAVNO: 1. trenutno najboljši smučarski skakalec **12.** skandinavski drobiž **13.** sistem pariških železnic **14.** ten, barva kože **15.** žensko ime **16.** prostor pred železniškim tirom na kolodvoru **18.** nemška filmska igralka (Karin) **19.** Janez Drnovšek **20.** človek, ki se ukvarja s politiko **22.** veznik **23.** avtom. oznaka za Braunau **24.** uglajen, lepih manir **26.** oblika pokrivala (krajša beseda) **28.** kar nas obdaja, okolje **30.** ameriška tekma v jahanju **32.** trdnjava na Divjem zahodu, znana iz filma Johna Waynea **33.** адреса **34.** kraj v Italiji, znan po Formuli 1 **36.** hrana iz sveže zelenjave, s kisom in oljem **39.** naša in tuja črka **40.** avtom. oznaka za Spittal **42.** zrel, dorasel **43.** kemijski znak za vanadij **44.** apetit **46.** jajčece uši **48.** ameriška film. igralka Novak **49.** drugo največje mesto v Alžiru **51.** velika začetnica **53.** moški, ki potuje **54.** oblika moškega imena Egidij

NAVPIČNO: 1. dotik z ustnicami **2.** angleški filmski režiser (Carol) **3.** rimska boginja jeze **4.** avtom. oznaka za Melk **5.** goltanec, krater **6.** spodnja oblačila **7.** ljubzensko pesništvo **8.** pripovedna pesnitev **9.** generacija, tudi del imena mladinskega časopisa (Mladi ...) **10.** sedež v šoli **11.** predmet, stavba, ki je samo za videz, posebno pri snemanju filmov **16.** originalno ime it. reke Pad **17.** ob nobenem času

20. slovnični člen, ki določa položaj **21.** morska žival z lovskimi, ligenj **23.** velika filmska družba v Ameriki (Warner ...) **25.** amer. filmski igralec (Leonard, Star Trek) **27.** izobraženec v verskih vprašanjih **29.** ime več krajev v Sloveniji **31.** kdor ovaja **33.** izvajanje pred publiko **35.** nekdanji kozaški poglavar **37.** alkaloid v čaju **38.** južnoameriško gorstvo **41.** del ptičje »obleke« **43.** kmečko orodje **45.** katalizator (krajša oblika) **47.** angleška beseda za dejanje na odru **48.** poganjek, cima **50.** oznaka za neznanca **52.** dve enaki črki

Rešitev št. 62 ■ VODORAVNO: 1. MILKA HARTMANN **12.** EBEN **13.** ADE **14.** VAJE **15.** DAN **16.** ARENA **18.** REZ **19.** VR **20.** ŽREBETA **22.** NN **23.** PA **24.** MARGALI **26.** DVERI **29.** RAMADAN **31.** KROPA **33.** TAVOR **34.** KLEMENT **36.** NALIK **38.** SERAIL **40.** MI **41.** KO **43.** TIGRICA **45.** MR **46.** LET **48.** TRAVA **49.** KIJ **50.** ORAN **52.** ANA **53.** MONA **54.** PETER MARKOVIČ NAVPIČNO: **1.** MEDVED **2.** IBAR **3.** LEN **4.** KN **5.** HAREM **6.** ADEBAR **7.** RENEGAT **8.** MV **9.** AAR **10.** NIEN **11.** NEZANAN **16.** AR **17.** ATAMAN **20.** ŽAROMET **21.** ALABAMA **23.** PERES **25.** IDOLI **27.** VKL **28.** IPERIT **30.** ARI **32.** ANAGRAM **34.** KIKLOP **35.** TIRANA **37.** KURJAČ **39.** LIVAR **42.** OERE **44.** CA **45.** MINI **47.** TAT **49.** KOV **51.** NE **53.** MO

63 KRIŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13			14			
15			16				17		18	
19			20				21		22	
		23		24				25		
26			27		28				29	
	30			31		32				
33							34			35
		36			37	38		39		
40	41		42						43	
44		45		46			47		48	
49			50		51			52		
53							54			

S Športno zvezo na smučanju

Štiriinpetdeset udeležencev se je med semestralnimi počitnicami na smučarskem tečaju in tečaju za snowboarding v Loferrju, ki ga je priredila Slovenska športna zveza, imenitno zabavalo in se vneto izpopolnjevalo. Snega je bilo dovolj, veselja pa tudi. Na sliki je Neža pri uspešni vaji v zraku ... Pa smo mislili, da so bile vaje na snegu!

Vsakoletni tečaji SŠZ so prava uspešnica. Interesenti ponavadi rezervirajo mesta že kar leto vnaprej!

Smrt ne izbira, le pobira

12. februarja nas je v 93. letu življenja zapustila Angela Waldhauser, kateri je zibelka tekla v Trabesinjah pri domače Scatu. V mladosti je sodelovala pri Slovenskem prosvetnem društvu Gorjanci. Življenskega sopotnika je spoznala v Vrdeh in imela z njim dva otroke. Toda moral je v vojsko daleč od doma in izgubil življenje. Njegov grob je v

tuji zemlji. Ker pa nista bila poročena, je morala sama skrbeti za otroke. Prenesla je vse težave življenja in ni tarnala in obupala. Pod geslom »kamen na kamen palača« si je ustvarila dom. Na stare dni je zbolela in po težki bolezni mirno zaspala. Svojem izražamo naše globoko sožalje, Angela pa naj se spočije v domači zemlji.

MLADINSKI DOM

Športna dejavnost zelo priljubljena

Tudi v Mladinskem domu se je v minulem semestru izkazalo, da se srednješolska mladina v prostem času najraje ukvarja s športom.

Športna tekmovanja so se pričela s turnirjem balanke, katerega so se udeležili tudi gojenci Modestovega doma. Pri nižješolcih sta najbolje igrala Gregor Blajs in Simon Štukelj, pri višješolcih pa sta prvi mesti zasedla Peter Rosenzopf in Gaber Vrhunc.

Dart turnir v kategorijah nižješolcev in tudi višješolcev je imel istega zmagovalca. Dominik Rozman je v obeh gladko zmagal in dokazal, da najbolje zadene v črno.

Sodelovanje z Modestovim domom je v minulem semestru potekalo predvsem na športnem področju, saj so se gojenci obeh domov pomerili najprej v nogometu, kjer je zmagalo moštvo Modestovega doma, nato pa še v košarki, kjer pa so zmago slavili košarkarji Mladinskega doma. Mesec december pa je bil posvečen nogometu, saj sta se v telovadnici Mladinskega doma zvrstila kar

dva turnirja, na katerih je sodelovalo skupno 20 moštev in skupno nad 100 navdušenih nogometašev. Zanimive tekme in lepe akcije so navdušile tudi številne navijače. Zmagovalci so prejeli lepe nagrade, najboljša strelca pa sta bila Daniel Waldhauser in Albin Kesselbacher.

Nekoliko mirneje je potekalo domsko prvenstvo v namiz-

nem tenisu. V skupini nižješolci sta postala prvaka Tanja Urank in Tomi Waldhauser, pri višješolcih pa Attila Szabo.

Za zaključek semestra pa je KDZ organizirala nogometni turnir, na katerem je moralo v vsakem moštvu igrati tudi eno dekle. Prijavilo se je devet ekip, zmagalo pa je moštvo maturantov z igralko Vereno Olip. **E. V.**

Za košarko se ogrevajo že najmlajši

SP V ALPSKEM SMUČANJU

Avstrijci razočarali v Sestrieru

Veliki spektakel v italijanskem zimskem športnem centru Sestriere, severno od industrijske metropole Turin, je mimo. Norvežani, ki so presenetili ves smučarski svet, so lahko s svojimi dosežki na temu napetem prvenstvu absolutno zadovoljni. Odnegli so kar šest medalj. Z velikimi upi je na prvenstvo prispela avstrijska reprezentanca, saj so bili predvsem moški zelo uspešni na tekmovanjih za svetovni pokal (Sykora, Ströbl, Stangassinger in drugi). V smuku in slalomu pa so ostali tokrat brez medalj, kar je za avstrijski smučarski šport hudo razočaranje. Bilanca me-

dalj (ena zlata in tri bronaste) in četrto mesto je za Avstrijo najslabši rezultat v zgodovini svetovnih prvenstev. Za primer: na SP v Chamonixu leta 1962 je osvojila 15 medalj, leta 1978 v Garmischu pa 7.

Tudi slovenska reprezentanca ni zadovoljna s dosežki na tem SP. Najboljša Slovenca sta bila Jernej Koblar z 10. mestom v kombinaciji, Rene Mlekuž kot deseti v slalomu in Špela Pretnar z 11. mestom v veleslalomu.

Svetovni prvaki/prvakinje:

SMUK Ženske: 1. H. Lindh (ZDA); 2. H. Zurbruggen (SUI); 3. P. Wiberg (SWE);

Moški: 1. B. Kernen (SUI); 2. L. Kjus (NOR); 3. K. Ghedina (ITA)

SLALOM Ženske: 1. D. Compagnoni (ITA); 2. L. Magoni (ITA); 3. K. Roten (SUI);

Moški: 1. T. Stiansen (NOR); 2. S. Amiez (FRA); 3. A. Tomba (ITA)

VELESALOM Ženske: 1. D. Compagnoni (ITA); 2. K. Roten (SUI); 3. L. Piccard (FRA);

Moški: 1. M. von Gröning (SUI); 2. L. Kjus (NOR); 3. A. Schifferer (A)

SUPERVELESALOM Ženske: 1. I. Kostner (ITA); 2. K. Seizinger (GER); 3. H. Gerg (GER);

Moški: 1. A. Skaardal (NOR); 2. L. Kjus (NOR); 3. G. Mader (A);

KOMBINACIJA Ženske: 1. R. Götschl (A); 2. K. Seizinger (GER); 3. H. Gerg (GER);

Moški: 1. A. Aamodt (NOR); 2. B. Kernen (SUI); 3. M. Reiter (A);

M. Š.

NOVA ELO-LISTA ŠAHISTOV BREZ VEČJIH SPREMEMB

Joković in Cuderman z najvišjim ratingom

Po pravkar objavljeni novi Elo-listi za avstrijske šahiste in šahistke tako v ekipi Slovenske športne zveze (SŠZ) kot tudi pri moštvi SŠK »Obir« iz Železne Kaple na prvih deskah ni prišlo do bistvenih sprememb.

Pri Slovenski športni zvezi ima Vinko Cuderman z 2150 točkami še naprej najvišji rating, sledijo mu pa Silvo Kovač (2098), Franz Kunčič (2020), Arnold Hattenberger (2017) in Boris Mitrovič (2000), pri SŠK »Obir« pa je škofjeloški »legionar« Dušan Joković zvišal število svojih Elo-točk na 2162 in si tako zaglasil prvo desko. Drugo in tretjo desko sta ubrala mladinska igralca brata Hans-Christian (Elo 1942) in Harald Wolte (Elo 1933).

Pri SŠZ sta v preteklem polletnem obdobju najbolj napredovala Aleksander Lukan (+39 Elo-točk) in mag. Gorazd Živkovič (+35), pri SŠK »Obir« pa Andreas Karner (+23) in Wolfgang Moser (+15).

Lestvica SŠZ/Carimpex (v oklepaju razlika k zadnjemu ratingu):

1. dr. Vinko Cuderman 2150 (0), 2. Silvo Kovač 2098 (-5), 3. dipl. inž. Franz Kunčič 2020 (0), 4. Arnold Hattenberger 2017 (-16), 5. Boris Mitrovič 2000 (0), 6. mag. Gorazd Živkovič 1878 (+35), 7. dr. Jozi Amrusch 1817 (+15), 8. Dunja Lukan 1792 (+20), 9. Avgust Vukanič 1780 (+22), 10. mag. Franc Rulitz 1774 (+15), 11. Aleksander Lukan 1766 (+39), 12. mag. Franc Kolter 1744 (-13), 13. Herbert Rulitz 1733 (0), 14. Rupert Reichmann 1684 (-24), 15. Robert Hedenik 1612 (-2).

Lestvica SŠK »Obir« (v oklepaju razlika k zadnjemu ratingu):

1. Dušan Joković 2162 (+9), 2. Hans-Christian Wolte 1942 (-9), 3. Harald Wolte 1933 (-3), 4. Mirsad Besič 1886 (+10), 5. Adem Ramaš 1819 (-14), 6. Wolfgang Moser 1787 (+15), 7. Johann Wolte 1767 (-22), 8. Andreas Karner 1713 (+23), 9. Rainer Strasser 1649 (0), 10. Josef Hanschou 1633 (-25), 11. Johann Stössler 1606 (+7), 12. Manfred Topar 1545 (-83), 13. Mirko Pasterk 1401 (0), 14. Andreas Ojster 1316 (-44), 15. Thomas Soukup 1216 (-54).

Rating slovenskih igralcev v drugih koroških moštvih: rav. Pepi Gallob 1977 (-13), Josef Gallob ml. 1934 (+19), Marko Gallob 1908 (-17), Boris Gallob 1870 (+208), Alojz Gallob 1784 (-88).

I. L.

V SOBOTO se je končalo svetovno prvenstvo smučarjev v Sestrieru. Za

KOMENTAR

Joško Wrolich

Avstrijo je končna bilanca porazna. Zadnji dan si je Renate Götschl sicer obesila okoli vratu zlato kolajno v kombinaciji, bila pa je edina zlata za naše smučarje. Najbolj uspešni so bili Norvežani, ki so osvojili tri zlate in tri srebrne kolajne, za njimi Italijani, katerih ženske so osvojile tri zlate kolajne, Švicarji so pridobili dve zlati, tri srebrne in eno bronasto kolajno. Na lestvici uspešnih držav zaseda naša država le četrto mesto. Temu primeru razočaran je bil tudi predsednik avstrijske smučarske zveze Peter Schröcksnadel, ki je izjavil, da je ravno pri moških v smuku in slalomu pričakoval precej več.

Za naše smučarje se je zima pričela zelo obetavno, saj so v prvih tekmovanjih zmagovali na vseh smučiščih, tako da je sredi decembra napovedovalec športnih novic evfotično izjavil. »Die Form unserer Schifahrer nimmt beängstigende Ausmaße an...«, ko je Werner Franz zasedel prvo mesto na prvem treningu v Gröden. Bati pa se je res takih medijev, ki ne znajo prav oceniti športnih dogajanj. Tako je bil Sykora po štirih zmagah v slalomu že »novi Tomba«. Zdi se, da tudi naši trenerji atletov ne znajo pripraviti na odločilne športne dogodke, saj smo že lansko leto v Sierrri Nevadi doživeli podoben polom.

Prepričan sem, da ni slučaj, da so se ravno Norvežani tako odlično odrezali. Poznamo jih kot vsestransko nadarjene

športnike v raznih športnih panogah, tako pri nordijskem smučanju, hitrostnem drsanju, pri lahki atletiki, nogometu in še kje drugje. Isto velja za Švicarje. Prav tako imajo Italijani celo vrsto svetovnih prvakov tudi pri nordijskem smučanju.

Pri nas poteka športna izobrazba že v otroškem vrtcu popolnoma enostransko v smer smučanja. Naj navedem le en primer iz šolske prakse: dvajset let sem poučeval na šoli tudi

Porazna bilanca avstrijske reprezentance

popoldansko telovadbo in nudil šolarjem mnogostransko športno izobrazbo. Tako smo hodili s šolarji v ponedeljek na smučišče, drug ponedeljek pa tekli na stezi. Poleg smučarskega dneva je naša šola priredila seveda tekmovanje za tekače in hitrostno drsanje na ledu. Ob koncu zime občina povabi vseh pet ljudskih šol na t. i. občinski smučarski dan. Leta 1987 je naša šola zmagala v osmih tekmovalnih razredih sedemkrat, leta 1988 pa v vseh osmih. Zelo lepo!

Prav tako enostransko poteka športno izobraževanje naših mladih učiteljev na pedagoških akademijah. Kako bodo izobraževali našo mladino v raznih športnih panogah, ko pa poznajo samo smučanje? Rezultati naših smučarjev na zadnjem svetovnem prvenstvu nazorno kažejo, kam privede tako enostransko izobraževanje. ■

Smučanje: Užnik dvakrat drugi!

Smučarska sezona se počasi pomika h koncu. Preteklo soboto in nedeljo je Danijel Užnik nastopil na dveh FIS veleslalomskih tekmah na domačih tleh v Weissbriachu na Koroškem. Ob močni mednarodni zasedbi, je osvojil kar dve odlični drugi mesti in deklasiral Rolanda Assingerja (A skupina), ki je bil samo deveti. Nekaj dni poprej

pa je za Trbižem, na Sella Neve, na dveh veleslalomih, ki sta štela za evropski pokal, osvojil 26. in 13. mesto. Zmagal je Avstrijec Bernd Knaus, ki starta za Slovenijo. Skupno je Danijel nabral za evropski pokal že 200 točk (veleslalom in superveleslalom) in vodi v superveleslalomu avstrijske B skupine. **M. Š.**

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 64

Silvo Kovač

Philidor - Bruhl / London 1789

Tudi kombinacije starih mojstrov so polne lepote in presečenj. Beli je za napad na črnega kralja žrtvoval kvaliteto in prisilil črnega na obrambo.

Na potezi je beli, ki izpelje zaključni manever, po katerem ostane v materialni prednosti in zmagaja.

Rešitev štev. 63

Prvo presenečenje črnemu je beli pripravil s potezo 1.Tf6:++! in po izsiljenem 1...gf6 2.Dh7+ beli koristi vezavo na sedmi vrsti. Po 2...Tg7 3.Dg7:++! Poanta kombinacije, ki odloči partijo! 3...Kg7: 4.Se6: Kf7 5.Sc7: Lb7 6.Ef6 Kf6: 7.Kf2 in prednost belih prostih kmetov odloči!

